

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 3965/22

לפני : כבוד השופט י' אלרון
כבוד השופט ח' כבוב
כבוד השופט י' כשר

המערער : מקסים טל

נגד

המשיבה : מדינת ישראל

ערעור על הכרעת דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה ב-
תפ"ח 40210-11-19 מיום 13.12.2021 שניתן על ידי סגן
הנשיא א' אליקים והשופטות ת' נאות-פרי ו-ר' בש

תאריך הישיבה : כ"ד בשבט התשפ"ג (15.2.2023)

בשם המערער : עו"ד רועי קרן

בשם המשיבה : עו"ד עידית פרג'ון

בשם משפחת נפגעת העבירה : עו"ד אביעד חייט

פסק-דין

השופט י' אלרון:

לפנינו ערעור על הכרעת דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה (סגן הנשיא א' אליקים והשופטות ת' נאות-פרי ו-ר' בש) ב-תפ"ח 40210-11-19 מיום 13.12.2021 בגדרו הורשע מקסים טל (להלן: המערער) בעבירת רצח בנסיבות מחמירות בגין רצח רעייתו – מריה טל (להלן: המנוחה), וכן עבירות של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות וניסיון להשמדת ראיה. על המערער נגזר עונש מאסר עולם חובה, לצד ענישה נלווית.

1. המערער והמנוחה התגוררו עם בנותיהן הקטינות (להלן: הקטינות) ואבי המנוחה בדירה בקרית ביאליק. בחודש אוגוסט 2019, המערער התעמת עם המנוחה על רקע חשדו כי היא מקיימת קשר אינטימי עם אחר. המנוחה הכחישה את שייחס לה. בעקבות זאת, המערער "בלש" אחרי המנוחה באופן שהפיק את פלטי שיחות הטלפון שלה; עיין מעת לעת בטלפון שלה; תיחקר אותה על שיחותיה עם אחרים; שוחח עם גברים עימם הייתה בקשר ודרש שינתקו עמה את הקשר; ואף עקב אחריה בדרכה לעבודתה.

ביום 6.9.2019, על רקע חשדות המערער כאמור, התרחש עימות פיזי אלים בין המערער, המנוחה ואבי המנוחה. במסגרתו, המערער תקף את המנוחה בפניה והיא היכתה אותו וגרמה לו לשריטות בפלג גופו העליון. כתוצאה מהעימות הפיזי, למנוחה נגרם שבר באף באופן שהצריך טיפול רפואי בהרדמה מקומית וגבס. למערער נגרמה חבלה ונפוחות בעין וכן אבי המנוחה נחבל מעל לעינו. בעקבות העימות המערער נעצר ושחרר בחלוף מספר ימים. בתנאי שחרורו ממעצר, נאסר עליו ליצור כל קשר עם המנוחה או להיכנס לתחומי העיר קריית ביאליק למשך 30 ימים. חרף תנאי השחרור, במהלך התקופה, המערער והמנוחה עמדו בקשר טלפוני והמערער אף הגיע לדירה במספר הזדמנויות. ביום 8.10.2019 המערער שב להתגורר בדירה בהסכמת המנוחה.

ביום 11.10.2019 סמוך לשעה 00:30, המערער נכנס לחדר השינה של המנוחה על מנת "לבלוש" אחריה, והבחין בטלפון סלולרי בו עשתה שימוש ללא ידיעתו ושאותו "הסליקה" המנוחה מתחת לכרית במיטתה. המערער עיין בהתכתבות ה"וואטסאפ" בין המנוחה לבין ח' (להלן: ההתכתבות), והבין כי המנוחה מקיימת קשר אינטימי עם ח'. המערער צילם במכשיר הטלפון הנייד שלו את ההודעות האלו (להלן: צילום ההתכתבות).

על רקע האמור, המערער החליט להמית את המנוחה. במסגרת זו, תכנן להמיתה בשעות הבוקר של אותו היום, בעת שיהיו לבדם בדירה. עוד תכנן להציג את המת המנוחה כהתאבדות. בהמשך, בשעה 6:30 בבוקר, המערער יצא מהדירה ונסע ברכבו. בשעה 6:50, לאחר שאבי המנוחה יצא מהדירה לעבודתו ולאחר שהמערער הודיע למעסיקו כי אינו חש בטוב ולא יגיע לעבודה, שב לדירה. בהמשך, בשעה 7:20 המערער העיר את בנותיו הקטינות ואמר למנוחה כי הוא ייקח אותן לגן ואילו היא יכולה לשוב לנוח. בשעה 7:45 המערער יצא מהדירה עם בנותיהם ולקח אותן לגן.

המערער שב לדירה במטרה להוציא לפועל את החלטתו להמית את המנוחה. לצורך כך, נטל מהמטבח סכין חיתוך גדולה, בעלת להב באורך של כ-16 ס"מ, נכנס לחדר השינה של המנוחה כשהסכין בידו, ובעת שהמנוחה שכבה על מיטתה דקר אותה בצווארה משמאל, בכוונה לגרום למותה. כתוצאה מהדקירה, למנוחה נגרמו חבלות בווריד הצוואר הראשי השמאלי, בקנה הנשימה ובריאה הימנית והיא דיממה קשות.

זמן קצר לאחר דקירת המנוחה, בשעה 7:57 המערער התקשר לאמו. לאחר מכן, התקשר למוקד המשטרה ודיווח להם כי המנוחה התאבדה. כל זאת בעוד שהמנוחה גוססת לנגד עיניו ומבלי לעשות דבר על מנת לסייע לה ולנסות להצילה. סמוך לשעה 8:10 כוחות ההצלה הגיעו לדירה ומצאו את המנוחה ללא רוח חיים.

בפרק הזמן שחלף מאז שהמערער חזר לדירה ועד הגעת כוחות ההצלה, המערער מחק את צילום ההתכתבות מהטלפון שלו בכוונה למנוע את השימוש בו לראיה.

2. בגין האמור, למערער יוחסו עבירות של רצח בנסיבות מחמירות לפי סעיף 301א(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); חבלה חמורה בנסיבות מחמירות לפי סעיפים 333 ו-335(א) לחוק; וניסיון להשמדת ראיה לפי סעיפים 242 ו-25 לחוק.

תמצית הכרעת הדין וגזר הדין

3. בית המשפט המחוזי הרשיע את המערער לאחר שמיעת ראיות בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום.

4. במהלך שמיעת הראיות, נפרסה לפני בית המשפט המחוזי תשתית ראייתית רחבה ומקיפה הנסמכת על עדות המערער כמו גם על ראיות נסיבתיות אודות אירוע המתת המנוחה. בהסתמך על כל אלו, בית המשפט המחוזי בחן את שעולה מתמונת הממצאים העובדתיים באשר למות המנוחה.

נקבע כי היחסים בין המנוחה לבין המערער היו בכי רע והסלימו בעקבות אירוע האלימות הפיזית שהתרחשה בספטמבר 2019, תוך שהמערער עוקב באובססיביות אחרי המנוחה במהלך תקופה זו. בפרט, בלילה שקדם להמתת המנוחה, המערער נחשף להתכתבות בין המנוחה לבין ח', צילם הודעות אלו במכשיר הטלפון שלו והתעמת עם המנוחה על הקשר בינה לבין ח'. במהלך הלילה, המערער שב ועבר על צילום ההתכתבות

14 פעמים (ת/169-169/א). בבוקר, כעולה מתייעוד מצלמות בסביבת הדירה (ת/191-195), המערער יצא מביתו לעבודה, אך בחלוף דקות בודדות שב וחנה בסמוך לגן ציבורי. בעקבות הודעה מחברו לעבודה, המערער התקשר למעסיקו והודיע לו כי לא יגיע לעבודה משאינו חש בטוב. בזמן זה, אבי המנוחה יצא מהדירה ורק לאחר מכן המערער חזר אליה. באופן חריג, המערער העיר את בנותיו ולקח אותן לגן הילדים, תוך שהציע למנוחה כי תשוב לנוח.

זמן קצר לאחר שהמערער שב לדירה, המנוחה למעשה הייתה חבולה בצווארה בחבלה שהובילה למותה. מיד לאחר מכן, המערער התקשר לאמו ושוחח עמה בטלפון במשך 17 שניות, ורק לאחר מכן התקשר למוקד 100 ודיווח כי המנוחה התאבדה. 6 דקות חלפו מהגעת המערער לדירה ועד השיחה עם אמו. במהלך השיחה עם מוקד 100 וכוחות ההצלה, המערער מחק מהטלפון שלו את צילום ההתכתבות, וכן נמנע מלגשת אל המנוחה המדממת ולהעניק לה סיוע, חרף הנחיות כוחות ההצלה.

בנוסף, בדירה אותרו כתמי דמה של המנוחה על צד ימין בגופו של המערער ובפרט כף ידו הימנית הייתה מוכתמת ברובה בדם; על ידית סכין הדקירה נמצאו שתי טביעות אצבע, האחת לא ניתנת לזיהוי והאחרת של המערער כאשר טביעת האגודל פונה כלפי להב הסכין באופן המתאים לאחיזה של דקירה; וכן אותרו שיירי ברזל על ידיו אך לא על ידי המנוחה.

כמו כן, בסיום אחת החקירות, בדרכו לתא המעצר, המערער שוחח עם החוקר הראשי, רס"מ ג'אהד מוראד (ת/10ג). במהלך השיחה, החוקר פנה למערער ואמר "אני לא שופט אותך על המעשה שלך, ואומנם המעשה שלך לא חוקי, אך אני כגבר לא הייתי מתחלף איתך באותו רגע שבוא אתה מגלה כי אשתך בוגדת בך עם גבר אחר ושוכבת איתו, וברור לי שזה דבר קשה" (כך במקור – "א"). על כך המערער השיב "מוראד אם זה היה קורה לך יש מצב שהיית מוצא את עצמך פה במקומי".

בית המשפט המחוזי אף הוסיף והדגיש כי למערער היה מניע להמית את המנוחה על רקע הקשר שלה עם ח', בעיקר לאחר שנחשף להתכתבות ביניהם וחש "כעס על המנוחה, הרגיש נבגד, מרומה, מושפל ולא יכול היה עוד להסתפק בפרידה 'מסודרת' מהמנוחה", כלשון בית המשפט המחוזי.

5. מכאן, לגרסת המערער שלפיה המנוחה התאבדה. גרסה "בסיסית" זו הייתה עקבית החל מהשיחה הראשונה של המערער עם מוקד 100 וכוחות ההצלה וכלה בעדותו בבית

המשפט. בצד זאת, גרסאותיו ביחס להתרחשויות עובר לאירוע ההמתה, במהלכו ולאחריו – השתנו מחקירה לחקירה ומעדות לעדות, באופן שהוביל את בית המשפט לקבוע כי גרסתו "לא אמינה, פתלתלה וכללה ניסיונות לספק הסברים לא סבירים ולא מהימנים לראיות שהצטברו לחובתו".

כך למשל, בהתייחס להתכתבות שביין ח' לביין המנוחה בלילה שקדם למותה, המערער טען תחילה בחקירותיו כי בבוקר יום המוות נחשף לראשונה להתכתבות כאשר המנוחה הראתה לו זאת מיוזמתה (ת/1, ש' 64-65). לאחר שחוקרי המשטרה עימתו אותו עם צילום ההתכתבות, הוא הודה כי נחשף להתכתבות בלילה ואף צילם אותה (ת/10, ש' 13-15). בכל זאת, המערער התמיד בגרסתו כי המנוחה הראתה לו בבוקר את ההתכתבות גם לאחר שהובהר לו כי הדבר אינו מתיישב עם תיעוד פעילות הטלפון שלה (ת/14, ש' 602; ת/173ב). בהמשך, בעדותו בבית המשפט המערער שינה פעם נוספת את גרסתו וטען כי כבר בלילה הראתה לו המנוחה מיוזמתה את ההתכתבות (פרו' הדיון מיום 19.10.2020, עמ' 115, ש' 9-25), כאשר גם גרסה זו אינה עולה בקנה אחד עם תיעוד פעילות הטלפון של המנוחה.

לטענת המערער, מששב מגן הילדים בבוקר אותו יום פגש את המנוחה במטבח הדירה, הבהיר לה כי הוא רוצה "לעזוב את הבית" ועלה לעשן בקומה השלישית. או אז, הבחין במנוחה נכנסת כלשונו "בעצבים מהר מאד" לחדר בקומה השנייה ובידה סכין (שם, עמ' 124, ש' 10-15). המערער נכנס אחריה לחדר בעוד שהמנוחה נשכבה על המיטה עם הסכין מונפת מעל צווארה. בשלב זה, לפי הגרסה הראשונית שמסר המערער בשיחה עם כוחות ההצלה, המנוחה איימה בפניו שתתאבד (ת/31, עמ' 5, ש' 18-20); ואילו לפי גרסתו בחקירות מאוחרות הבהיר כי המנוחה לא אמרה דבר לפני שדקרה עצמה (ת/13, ש' 810). כמו כן, בחקירתו הראשונה במשטרה מסר כי צעק על המנוחה "מה את עושה" וניסה לשכנע אותה במשך "כדקה" שלא תתאבד (ת/1, ש' 74-78); בהמשך חזר בו וטען כי לא אמר למנוחה דבר בטרם דקרה עצמה (ת/3, ש' 451-456); ואילו בעדותו בבית המשפט שב ותיאר כי ניסה במשך זמן מה להניא אותה מביצוע הדקירה ואף מחק בפניה את צילום ההתכתבות לשם כך (פרו' הדיון מיום 19.10.2020, עמ' 126, ש' 27-32).

זאת ועוד, ביחס למחיקת צילום ההתכתבות, המערער אחז בשתי גרסאות הפוכות זו מזו – לפי גרסה אחת, הוא מחק את ההתכתבות לפני דקירת המנוחה, וזאת כחלק ממאמציו לשכנע את המנוחה שלא תדקור את עצמה (שם, עמ' 126, ש' 27-32); לפי הגרסה האחרת, מחק את ההתכתבות רק לאחר הדקירה וזאת משחשש כי ינסו "לתפור לו תיק" (פרו' הדיון מיום 19.11.2020, עמ' 189, ש' 17-26). כאשר המערער עומת עם

הסתירה בגרסאותיו השיב "אני לא זוכר בדיוק לפני או אחרי בגלל המצב אני לא יכול לזכור הכל" (שם, עמ' 192, ש' 5-10).

באשר לאירוע הדקירה, המערער תיאר כי המנוחה שכבה על המיטה, כאשר ראשה כלפי הקיר, צווארה מופנה לימין והסכין מונפת מעל לצווארה (פרו' הדיון מיום 19.10.2020, עמ' 127, ש' 18). בשלב זה, המערער נמנע מלגשת אל המנוחה בשל חששו פן ייפגע בטעות מהסכין שבידה (שם, עמ' 128, ש' 26-29). לפתע, לטענתו, המנוחה דקרה את עצמה בצוואר מצד שמאל (שם, עמ' 129, ש' 6). לאחר מכן, לגרסת המערער, הוא "העיף" את הסכין מידיה של המנוחה פן תדקור את עצמה פעם נוספת (שם, עמ' 129, ש' 30-33), וכך, לשיטתו, ההסבר לזיהויה של טביעת אגודלו על הסכין. המערער אף הדגים, הן בשחזור הן בעדותו בבית המשפט (פרו' הדיון מיום 26.11.2020, עמ' 278-282), כיצד "שלף" את הסכין מידי המנוחה. אולם, הדגמותיו עוררו קשיים, בין היתר, מאחר שלא התיישבו עם כיוון טביעת האגודל; המצאות כתמי דם בעיקר על יד ימין שלו; ונוכח אי התאמות בין שתי ההדגמות שנערכו במועדים שונים.

ביחס לאירועים שהתרחשו לאחר הדקירה, המערער מסר כי בסמוך התקשר לאמו ודיווח לה כי המנוחה התאבדה (פרו' הדיון מיום 19.10.2020, עמ' 130, ש' 20-32). לאחר מכן, התקשר למוקד 100, ואף שהונחה על ידי כוחות ההצלה כיצד להגיש עזרה למנוחה, הסביר כי לא עשה כן היות ש"לא ממש רציתי להתקרב אליה כי זה היה מדאה מאוד וזוועתי" (שם, עמ' 139, ש' 25-30).

הסברו של המערער לסתירות הרבות בגרסאותיו כי חווה "אובדן זיכרון לטווח הקצר" (פרו' הדיון מיום 19.10.2020, עמ' 142, ש' 25) – נדחה על-ידי בית המשפט המחוזי, בין היתר, מאחר שהמערער לא הציג כל ראיה לכך וכן משהדגים זיכרון מדויק לפרטי פרטים, כביכול, בנושאים "שהוא סבר שאינם מזיקים לגרסתו".

6. עוד נקבע כי גם הראיות שהמערער הציג מיוזמתו בניסיון לבסס את גרסתו – אינן תומכות במסקנה שלפיה המנוחה התאבדה. פורט כי לצד תיעוד אמירות של המנוחה הכוללות ביטויים לגבי התאבדות ישנן אמירות הפוכות המלמדות על "אופטימיות" של המנוחה, ועל הציפייה שלה לחיים טובים יותר לאחר שתיפרד מהמערער ותצא לדרך חדשה. אף צוין כי ממילא אמירות מסוג "בא לי למות" נאמרו על רקע של הבעת ביקורת לגבי מעשי המערער. כך גם יתר טענות המערער בהקשר זה נדחו, נקבע כי לא ניתן ללמוד על "נטייה" של המנוחה להתאבד מכך שאם המנוחה ככל הנראה התאבדה; כי המנוחה לא הייתה תחת השפעת אלכוהול באופן שפגע בכושר השיפוט שלה; ואף כי לא התעורר

מחדל חקירה בכך שהמשיבה לא פיצחה קובץ "מוצפן" אשר נטען כי הוא מכיל הודעות המלמדות על נטיות אובדניות של המנוחה.

7. נדבך מרכזי במארג הראיות הנסיבתיות, אשר אף ניצב במוקד הערעור שלפנינו הוא ממצאי נתיחת גופת המנוחה – על פי חוות הדעת של ד"ר נחמן מהמרכז הלאומי לרפואה משפטית (ת/50-54), בגופת המנוחה נמצא פצע דקירה בבסיס הצוואר משמאל, כאשר החדרת הסכין בוצעה בזווית חדה כלפי העור מלמעלה למטה ובאלכסון. נכתב, כי מאחר שמדובר באירוע "דינמי" קיימים מספר תרחישים המסבירים ממצאים אלו. עוד פורט בחוות הדעת כי לא נמצאו סימנים חבלתיים המתיישבים עם "סימני מאבק" או "פצעי הגנה" התומכים בתקיפה על-ידי אחר, אך גם לא נמצאו "סימני היסוס" התומכים בפגיעה עצמית של המנוחה. כן צוין, כי הסכין שנמצאה בזירה מתאימה לחבלה שנגרמה למנוחה וגרמה למותה, וכי בבדיקה הטוקסיקולוגית בדם נמצאה כמות קטנה של אלכוהול ולא התגלו תרופות או סמים. לבסוף, חוות הדעת נחתמה במסקנה כי "לא ניתן לשלול את טענת החשוד [המערער – י' א'] שלפיה המנוחה דקרה את עצמה.

ד"ר נחמן הבהיר בעדותו, אשר נמצאה מהימנה ומקצועית, כי האפשרות שהמנוחה דקרה את עצמה "לא סבירה" (פרו' הדיון מיום 20.7.2020, עמ' 34, ש' 22-23). זאת, בין היתר, מאחר שאילו היה מדובר בהתאבדות היה מצופה כי תימצא תעלת דקירה ישרה ולא באלכסון; אופן ביצוע הדקירה העצמית היה בתנוחה מאומצת ולא טבעית, בניגוד למוכר בספרות; וכן היות שלא נמצאו "פצעי היסוס", בעוד שלדבריו מעולם לא נחשף להתאבדות בהיעדר פצעי היסוס וכך גם לפי הספרות לדבריו "ברוב רובם של המקרים יש פצעי היסוס" (שם, עמ' 37, ש' 1). ד"ר נחמן אף שלל את האפשרות כי המנוחה הייתה שיכורה בעת אירוע ההמתה או בסמוך לו (שם, עמ' 35, ש' 3-4). את מסקנת חוות דעתו, הסביר כי כתב "בלב כבד" וזאת משלא ניתן לשלול באופן תיאורטי את טענת המערער בדבר אופן מות המנוחה בעקבות הערתו של ד"ר זלן כי נחשף בעבר למקרה של התאבדות ללא פצעי היסוס (שם, עמ' 36, ש' 24-25; עמ' 38, ש' 5-8).

ד"ר זלן (ת/282-283), אשר ערך בקרה על חוות הדעת, תיאר כי בישיבת רופאים שנערכה ביום 5.11.2019 הייתה "תמימות דעים" כי לא ניתן לקבוע אם מדובר בפגיעה עצמית של המנוחה אם לאו. בישיבה זו אף ציין ד"ר זלן כי נחשף בעבר למקרה של התאבדות ללא פצעי היסוס. בחלוף מספר ימים, ד"ר נחמן עדכן את ד"ר זלן כי קיבל את הסתייגותו ובהתאם "שינה את הפרשנות שלו לגבי הגורם לפצע הדקירה" כפי שכתובה בנוסח הסופי של חוות הדעת. ד"ר זלן הוסיף כי לא נתקל במקרה של דקירה בודדת בצוואר אשר נחשבה לפגיעה עצמית, אך לסיכום קבע כי אינו יכול לשלול

אפשרות של פגיעה עצמית מצד המנוחה. בצד זאת, ציין כי לא התייחס לסרטוני השחזור של המערער, לתמונות מזירת האירוע ואף לא בדק אם גרסת המערער כשלעצמה עולה בקנה אחד עם ממצאי נתיחת הגופה.

8. בניסיון לכרסם בעדותו של ד"ר נחמן ובמסקנותיו, בא-כוח המערער הזמין למתן עדות את אלי ליפשוטיין אשר שימש כטכנאי נתיחה ראשי בעת נתיחת גופת המנוחה. בעדותו פירט כי ד"ר קוגל, מנהל המרכז הלאומי לרפואה משפטית, מסר לו כי ד"ר נחמן עצמו סבור שמדובר בהתאבדות של המנוחה (פרו' הדיון מיום 10.3.2021, עמ' 483, ש' 11-9). עוד העיד ליפשוטיין כי הוא חושש שמא ד"ר נחמן שינה את עמדתו והעיד כי מדובר ברצח בעקבות שיחה שניהל עם הפרקליטה עובר למתן עדותו (שם, עמ' 490, ש' 25-33). בית המשפט המחוזי קבע כי שיחתו של ליפשוטיין עם ד"ר קוגל היא בבחינת "עדות שמועה בלתי קבילה"; והוסיף כי גם לפי ליפשוטיין, ד"ר נחמן לא נחשף לפני כתיבת חוות הדעת או לפני מתן עדותו לחומרים נוספים לחובת המערער. זאת ועוד, צוין כי ד"ר נחמן, אשר זומן להעיד פעם נוספת בעקבות עדות ליפשוטיין, דבק בעמדתו המקצועית שלפיה המנוחה לא התאבדה (פרו' הדיון מיום 26.5.2021, עמ' 507, ש' 3-2).

9. לבסוף, בית המשפט המחוזי קבע כי אף שתיאורטית קיימת אפשרות שמדובר בפגיעה עצמית של המנוחה, בנסיבות העניין, נוכח ממצאי נתיחת הגופה ובהשוואה לגרסת המערער – מדובר באפשרות בלתי סבירה, ואף עדותו של ליפשוטיין "אינה גורעת כהוא זה" ממסקנה זו.

10. בהינתן האמור, בית המשפט המחוזי קבע כי מארג הראיות הנסיבתיות מוביל למסקנה לכאורית כי המערער הוא שהמית את המנוחה, ומאחר שלא הוצג הסבר חלופי המקים ספק סביר באשר לאשמתו – המערער נמצא אשם ברצח המנוחה. בהתאם, המערער הורשע בעבירת רצח בנסיבות מחמירות לפי סעיף 301א(א)(1) לחוק כפי שיוחסה לו בכתב האישום. המערער הורשע גם בעבירת ניסיון להשמדת ראיה, משהודה במהלך עדותו בניסיונו למחוק את צילום ההתכתבות ממכשיר הטלפון שלו. כן הורשע בעבירת חבלה חמורה בנסיבות מחמירות בגין אירוע התקיפה שהתרחש בספטמבר 2019, תוך שנדחתה טענתו שלפיה פעל בהגנה עצמית, בין היתר, מאחר שבעדותו הבהיר כי "ההגנה העצמית שלי, אני היום מבין, גם באותו רגע גם הבנתי שהיא מופרזת, יותר מדי" (פרו' הדיון מדיון 6.1.2021, עמ' 396, ש' 6-7).

11. משהמערער הורשע בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום, נגזר עליו עונש של מאסר עולם חובה וכן 36 חודשי מאסר בפועל, לריצוי במצטבר; ופיצוי בסך 258,000 ש"ח למשפחת המנוחה.

טענות הצדדים בערעור

12. המערער אינו חולק כי מארג הראיות הנסיבתיות מוביל למסקנה לכאורית בדבר אשמתו במות המנוחה. אולם, לטענתו ישנו הסבר חלופי ומזכה לראיות שהוצגו והוא כי המנוחה התאבדה. השגותיו של המערער על הכרעת דינו מתמקדות אפוא במארג הראיות הנסיבתיות ובעיקר בחוות דעתו של ד"ר נחמן ובמסקנותיו, כאשר בד בבד המערער מתאר "מסלול התאבדות" של המנוחה המעגן את ההסבר החלופי, לשיטתו.

13. לעמדת המערער, לא ניתן להסתמך על מסקנותיו של ד"ר נחמן אשר "מעל בתפקידו ועשה כל שיכל בכדי להביא להרשעת הנאשם" כלשונו, ומשכך נטען אין די במארג הראיות הנסיבתיות לחובת המערער. פורט, כי בעוד שבחוות הדעת ד"ר נחמן ציין כי "לא ניתן לשלול" את טענת המערער, בעדותו שינה את עמדתו באופן לא מבוסס וטען כי האפשרות שהמנוחה התאבדה אינה סבירה. בהתייחס להליך כתיבת חוות הדעת, נטען כי ד"ר נחמן "הסתיר" את ישיבת רופאי המרכז הלאומי לרפואה משפטית, וכי מסקנת חוות הדעת שונתה בהתאם להמלצותיו של ד"ר זלן.

בנוסף, נטען כי ד"ר נחמן "שיקר" כאשר העיד שלא נחשף למקרי התאבדות ללא סימני היסוס, שכן נחשף למקרה כזה בשנת 2016; ואף נטען כי ד"ר נחמן העיד לגבי כתמי הדם שנמצאו בזירה, מבלי שהדבר מצוי בתחום מקצועיותו. ביתר שאת בא-כוח המערער ציין בחריפות רבה כי עדותו של ליפשיץ לשיטתו "מצביעה על חוסר מהימנותו של ד"ר נחמן [...] ומחזירות את המכון לימים חשוכים בהם שירת את הפרקליטות בלבד כעושה דברה", כך שלא ניתן להסתמך על מסקנותיו של ד"ר נחמן.

בהתייחס ליתר הראיות שהוצגו לחובת המערער, נטען כי כתמי הדם שנמצאו בזירה הם "כתמי התזה" המתיישבים עם פגיעה עצמית של המנוחה; טביעת האצבע של המערער על הסכין נגרמה כאשר שלף את הסכין מידי המנוחה; כי לאחר הדקירה, המנוחה קראה לעברו של המערער לעזרה; וכי הפרשנות הנכונה לדברים שמסר לרס"מ מוראד היא כי "אתה היית עצור פה במקומי למשהו שלא ביצעת". בנוסף, המערער טען כי בית המשפט העניק משקל יתר ל"שקריו" והסביר את חוסר ההיגיון ואי-ההתאמה

בגרסאות שמסר בכך שהוא "טובל מזיכרון מודחק" וכי "יש לבחון את כל הגרסה שלו לאור הטראומה שהוא חווה".

14. כאמור, בצד השגות המערער על מארג הראיות הנסיבתיות לחובתו, המערער מבקש אף לתאר "מסלול התאבדות" אשר לשיטתו מלמד על כך שהאפשרות שהמנוחה נטלה את חייה היא אפשרות סבירה בהחלט. בתוך כך, המערער טען כי אמה של המנוחה ככל הנראה התאבדה בשנת 2017, והמנוחה ביקרה בקברה ימים ספורים קודם למותה. כן נטען כי המנוחה הרבתה לשנות אלכוהול, סבלה ממצבי רוח קיצוניים ואף כתבה לא אחת מכתבי התאבדות. המערער מוסיף כי במהלך השנה עובר למות המנוחה, היא כתבה שוב ושוב לחבריה ומכריה על רצונה למות ועל כך שהיא "ככל הנראה תסיים את חייה כמו אמה". בהקשר זה, נטען כי בית המשפט המחוזי לא נדרש כדבעי ל"מסלול ההתאבדות" שהוצע ואשר מבסס הסבר חלופי למות המנוחה.

15. המערער משיג גם על הרשעתו בגין תקיפת המנוחה בספטמבר 2019, כאשר נטען כי באירוע זה פעל מתוך הגנה עצמית. כמו כן, ביחס למחיקת צילום ההתכתבות, נטען כי לא מתקיים היסוד הנפשי של עבירת ניסיון להשמדת ראיה מאחר שמחק את צילום ההתכתבות בטרם שהמנוחה דקרה את עצמה.

16. מנגד, המשיבה סומכת ידיה על הכרעת דינו של בית המשפט המחוזי. נטען, כי הרשעת המערער מבוססת כדבעי על מארג ראיות נסיבתיות למכביר המלמד על אשמתו לצד גרסאותיו המשתנות ושקריו. בכלל זאת, נוכחותו עם המנוחה לבד בדירה, בעת הדקירה למוות; מערכת היחסים העכורה שבין המנוחה למערער; המריבה ערב קודם למות המנוחה, בעקבות קשריה של המנוחה עם ח'; יציאתו המוקדמת של המערער מהבית, שהייתו התמוהה בגן הציבורי ולקיחת הבנות לגן בהמשך; טביעת אגודלו על הסכין; כף ידו המוכתמת בדם; והתנהלותו לאחר מות המנוחה, כאשר התקשר מיד לאמו ורק לאחר מכן לכוחות ההצלה, תוך שנמנע מלהגיש עזרה למנוחה המדממת.

לעמדת המשיבה לא נפל כל פגם בעדותו של ד"ר נחמן ובמסקנותיו, ואין מקום להתערב בקביעותיו של בית המשפט בהקשר זה. צוין כי בית המשפט דחה את טענות המערער ביחס למהימנותו ומקצועיותו של ד"ר נחמן, ונקבע כי אמנם בחוות הדעת נכתב כי "לא ניתן לשלול" את טענת המערער, אולם ד"ר נחמן ביאר בעדותו כי המדובר בסבירות נמוכה למדי. בהקשר זה אף הובהר כי הערכותיהם של ד"ר נחמן וד"ר זלן משתלבות זו בזו, כאשר לעמדתם ההיתכנות של תיזת ההתאבדות נמוכה ביותר. אף בהתייחס לעדותו של ליפשיץ המשיבה מחזיקה בעמדת בית המשפט המחוזי שלפיה

עדותו אינה פוגמת במסקנותיו של ד"ר נחמן "כיוון שאינו מומחה, לא העיד כמומחה וגם לא היה מעורב בהליכי הפקת המסקנות ובחינת הנתונים". בנוסף, נטען כי לא נפל כל פגם בישיבה שנערכה בין חוקרי המשטרה, חוקרי המז"פ והרופאים המשפטיים עובר לכתובת חוות הדעת של ד"ר נחמן, והדבר אף רצוי לצורך קבלת "תמונה מלאה".

עוד מוסיפה המשיבה כי התזה החלופית בדבר התאבדות המנוחה נדחתה בהכרעת דינו של בית המשפט המחוזי הן מאחר שהיא נעדרת כל אחיזה בראיות האובייקטיביות והן בשים לב לשקריו המהותיים של המערער. הובהר כי מכלול הראיות שהוצגו באשר להלך רוחה של המנוחה עובר למותה, לימד על ציפייה ואופטימיות מצדה ביחס לחייה לאחר שתיפרד מהמערער, וכי אין כל יסוד לטענת המערער כי המנוחה גילתה נטיות אובדניות בזמן זה.

17. לבסוף, בהתייחס להרשעתו של המערער בעבירות הנוספות, נטען כי המערער בעצמו הודה כי הגיב באופן מופרז באירוע התקיפה שהתרחש בספטמבר 2019, כך שלא עומדת לו טענת הגנה עצמית. כן, הודגש כי הרשעתו בניסיון מחיקת צילום ההתכתבות נסמכת, לצד הודאתו, על ראיות אובייקטיביות המלמדות על מועד מחיקתן באופן מפליל.

דיון והכרעה

הרשעה על בסיס ראיות נסיבתיות – מסגרת נורמטיבית

18. כוחן של ראיות נסיבתיות אינו נופל מכוחן של ראיות ישירות (ע"פ 394/20 חן נ' מדינת ישראל, פסקה 45 (2.11.2021)). ראיות נסיבתיות נבדלות מראיות ישירות בכך שהן אינן מוכיחות במישרין קיומה של עובדה אלא הן מוכיחות במישרין קיומה של נסיבה המשמשת בסיס לקביעת קיומה של העובדה הטעונה הוכחה, וזאת בדרך של הסקת מסקנות שבהגיון ובניסיון החיים (יעקב קדמי על הראיות חלק שני 790 (2009) (להלן: קדמי)). שלב ההיסק אשר אינו מבוסס על קליטה בחושים אלא על הבנה ושכל ישר הוא חוזקה וחולשתה של הראיה הנסיבתית, ועל כן נדרשת זהירות בתהליך זה (ע"פ 8328/17 ג'ר נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (28.7.2019)). בהתאם, ניתן להרשיע נאשם על סמך ראיות נסיבתיות "רק אם המסקנה המרשיעה, אשר מוסקת מן הראיות הנסיבתיות, גוברת באופן ברור והחלטי על כל תיזה חלופית ואינה נותרת מסקנה סבירה אחרת" (ע"פ 543/79 נגר נ' מדינת ישראל, פ"ד לה (1) 113, 141 (1980); על כך עמדתי אף בפסקי דיני בערכאה הדיונית, ראו: תפ"ח (מחוזי חי') 55684-02-13 מדינת ישראל נ' גפן, עמוד 31

(12.5.2014); תפ"ח (מחוזי חי') 10451-05-09 מדינת ישראל נ' גזאל, עמוד 32 ((17.10.2010)).

19. על אדנים אלו, בית המשפט פיתח גישות לאופן בחינת הראיות הנסיבתיות והמסקנות הנובעות מהן, כאשר מקובל לפסוע בדרך "המודל התלת-שלבי" (ע"פ 9372/03 פון וייזל נ' מדינת ישראל, פ"ד נט(1) 745, 754 (2004); לביקורת על מודל זה, והצעה חלופית של "מודל דו-שלבי" ראו חוות דעתו של השופט נ' הנדל ב-ע"פ 6392/13 מדינת ישראל נ' קריאף (21.1.2015) (להלן: עניין קריאף)). בתמצית יתואר, כי לפי "המודל התלת-שלבי", בשלב הראשון, כל ראיה נסיבתית נבחנת בפני עצמה כדי לקבוע אם ניתן להשתית עליה ממצא עובדתי; בשלב השני, נבחנת מסכת הראיות בכללותה לצורך קביעה אם היא מסבכת את הנאשם בביצוע העבירה; ובשלב השלישי מועבר הנטל אל הנאשם להציע הסבר חלופי למערכת הראיות הנסיבתיות, העשוי להותיר ספק סביר באשר למסקנה הלכאורית בדבר אשמתו של הנאשם.

הסבר חלופי כאמור אשר יש בכוחו למוטט את המסקנה הלכאורית בדבר אשמתו של הנאשם, נדרש להיות בעל אחיזה ריאלית בחומר הראיות, עליו לעמוד במבחני השכל הישר וניסיון החיים ועליו להקים ספק אמיתי ומהותי העולה בקנה אחד עם מארג הראיות הנסיבתיות (ע"פ 8030/21 אבו זיינב נ' מדינת ישראל, פסקה 42 (25.12.2022)). אין להסתפק באפשרות תיאורטית או דחוקה שמעלה המערער כדי לכרסם באשמה הניכרת מהראיות הנסיבתיות (ע"פ 1464/21 קפוטטין נ' מדינת ישראל, פסקה 33 (11.9.2022)).

20. זאת ועוד, כשם שהמסקנה הלכאורית נובעת מבחינת מארג הראיות הנסיבתיות כמכלול, כך ההסבר החלופי נדרש להציע גרסה שלמה ביחס למסקנה הנשקפת מהצטברות הראיות הנסיבתיות ולא די בהסבר מזכה ביחס לכל אחת מהראיות בנפרד (ע"פ 4354/08 מדינת ישראל נ' רבינוביץ', פסקה 2 לפסק דינו של הנשיא א' גרוניס (22.4.2010)). בדומה, ככל שהמסקנה הלכאורית מעוגנת יותר בחומר הראיות, הן כמותית הן איכותית, כך נדרש ההסבר החלופי ליתן מענה הולם ומבוסס אף הוא למארג הראייתי.

21. יש להדגיש, כי הנטל המועבר לכתפי הנאשם בשלב השלישי אינו אלא נטל "טקטי" בלבד, באופן אשר אינו משנה את נטלי ההוכחה המקובלים בהליך הפלילי (ע"פ 3914/05 אלחרד נ' מדינת ישראל, פסקה 16 (10.11.2008)). אילו כשל הנאשם בהציגו הסבר חלופי ואף לא עלה בידי בית המשפט לאתר תרחיש מזכה המתיישב כראוי עם מארג הראיות הנסיבתיות, אזי המסקנה הלכאורית שהתגבשה בשלב השני הופכת "למציאות" (ע"פ 384/80 מדינת ישראל נ' בן-ברוך, פ"ד לה(1) 589, 592 (1980)).

22. בענייננו, הצטברות הראיות הנסיבתיות בכללן, כפי שפורטו לעיל בהרחבה, מובילה למסקנה לכאורית כבודת משקל בדבר אשמתו של המערער ברצח המנוחה. עוצמתן של הראיות הנסיבתיות בענייננו ניכרת באיכותן וכמותן – הראיות נפרשות החל ממספר חודשים עובר למות המנוחה, הן כוללות ממצאים פורנזיים לצד ממצאים פתולוגיים והן שופכות אור ברבדים שונים על יחסי המערער והמנוחה עובר למותה.

23. התמונה הנגלית ברקע למות המנוחה היא כי קנאתו של המערער לה והאובססיביות בה נהג כלפיה, להן נלוותה אלימות מילולית ופיזית מצדו – היוו מניע לרצח המנוחה על-ידי המערער (ע"פ 1130/19 שוא נ' מדינת ישראל, פסקה 18 (27.12.2020); ע"פ 3177/91 חייאב נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (26.10.1992)). עובר למותה של המנוחה, מערכת היחסים בינה לבין המערער הייתה עכורה, בין היתר, בעקבות חשדותיו של המערער כי המנוחה מקיימת קשר עם גבר אחר. קנאתו וחשדותיו של המערער הובילו לעימות קודם עם המנוחה, שבו תקף אותה באלימות. ככלל, המערער התייחס למנוחה באופן מזלזל ופוגעני והפגין את רצונו לשלוט בה ובאורחותיה (ת/14, ש' 337; ת/11, ש' 100; ת/144ג, עמ' 19-20). לבסוף, כאשר שב לדירה בתום תקופת ההרחקה ונחשף להתכתבויות שבין המנוחה לבין ח' – המערער חש מרומה ונכבד, מיאן להשלים עם פרידה "מסודרת" מהמנוחה ובעקבות כן גמר אומר להמיתה.

אף התנהלותו של המערער בבוקר הרצח הייתה משונה וחשודה (קדמי, בעמ' 814). המערער השכים קום ויצא לכיוון העבודה, ובמהרה הסתובב ושב לעבר הדירה, משלא חש בטוב, לטענתו (פרו' הדיון מיום 19.10.2020, עמ' 120, ש' 10-15). אלא שבמקום לשוב לדירה ולנוח עד שירגיש טוב, המערער חנה בגן ציבורי סמוך ושהה בו פרק זמן ממושך עד שאב המנוחה יצא מהדירה. בנוסף, אף שהמערער סב על עקביו בעודו בדרך לעבודה, הוא טרח לעדכן את מעסיקו בכך שייעדר רק לאחר שחברו לעבודה תהה היכן הוא. כך גם תמוהה התעקשותו החריגה של המערער לארגן את בנותיהם ולקחת אותן לגן הילדים, בהינתן שאכן לא חש בטוב, כטענתו.

בעת שהמערער שב לדירה, הוא נותר בה לבדו עם המנוחה, כאשר בדקות הסמוכות המנוחה נדקרה באופן שהוביל למותה. נוכחותו זו של המערער לצד המנוחה ברגע הדקירה מהווה ראיה נסיבתית כבודת משקל למעורבותו באשר התרחש (ע"פ 2463/94 גגולשוילי נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(1) 433, 444-445 (1997)).

24. גם התנהגות המערער לאחר דקירת המנוחה עולה כדי "התנהגות מפלילה" המלמדת על מעורבותו (קדמי, בעמ' 862-865). בעוד המנוחה מדממת לנגד עיניו, בחר להתקשר מיד לאמו חלף לכוחות ההצלה; כאשר התקשר לבסוף לכוחות ההצלה, המנוחה נשמעה מתחננת לעזרה וקוראת "הצילו" ואילו הוא מיאן להושיט לה סיוע באמתלות שונות (ע"פ 6922/16 קופר נ' מדינת ישראל, פסקה 159 לפסק דיני (19.5.2022)). כבר בשלב זה, כאשר המנוחה בין חיים למוות, ותוך שכוחות ההצלה מבקשים לברר את מצבה, המערער הקדיש את תשומת ליבו דווקא לטוויית גרסתו בפרטי פרטים שלפיה המנוחה התאבדה:

"ש. מוקדנית כוחות ההצלה. תהיה איתי רגע, תיקח רגע מגבת או משהו, בוא נעצור לה את הדימום
 ת. המערער. אני לא יכול זה מלא דם
 ש. אתה לא יכול? [...] אני לא מצליחה להבין אבל מקסים אם היא נושמת או לא נושמת, תהיה איתי
 ת. אני לא יודע נשמה שלי, אני לא יודע [...] אני כולי בהיסטריה
 ש. תקשיב רגע, זה בסדר [...] אתה בהיסטריה, אני יודעת אבל אני רוצה לעזור לך [...] אני רוצה להבין מה קורה איתה
 ת. אני לא יודע מה קורה איתה
 ש. אני רוצה, תסתכל רגע [...] אתה יכול להשכיב אותה על הגב?
 ת. לא, אני לא יכול. היא בחדר מדרגות ואין לי איפה להשכיב אותה על הגב [...] היא שכבה על המיטה, והיא איימה שהיא תדקור את עצמה והיא לא רוצה לחיות, אני ניסיתי לעצור אותה והיא בכל זאת עשתה את זה ולקחה את הסכין
 ש. רגע אבל
 ת. ואז היא אמרה תעזור לי תעזור לי הצילו, הצילו
 ש. תקשיב לי מקסים, מקסים [...] אני מבינה שהיא עשתה את זה. אבל תגיד לי רגע [...] אם כשאתה מסתכל על בית החזה שלה, אם הוא עולה ויורד
 ת. זז" (ת/ 31, עמ' 5, ש' 1-28, ההדגשות הוספו – י' א')

לא זו אף זו, חלף הגשת עזרה למנוחה, המערער ניצל פרק זמן זה כדי למחוק את צילום ההתכתבות ממכשיר הטלפון שלו, בניסיון להשמיד ראיה מהותית לאחר ביצוע הרצח (ע"פ 258/83 מדינת ישראל נ' אהרוני, פ"ד מ(1) 617, 621-622; תפ"ח (מחוזי חי') 10-01-28677 מדינת ישראל נ' מטר, עמוד 50 (2.10.2011)).

25. במכלול הראיות הנסיבתיות בולטים ממצאים פורנזיים המלמדים על אחריותו של המערער לרצח המנוחה, בהיעדר הסבר אחר המניח את הדעת (ע"פ 4510/07 טראבוניאן נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (17.1.2008)). כך, בין היתר, כף ידו הימנית של

המערער הוכתמה בדמה של המנוחה, ועל ידית סכין הדקירה נמצאה טביעת אגודלו של המערער באופן המתיישב עם אחיזה של דקירה.

26. זאת ועוד, בין חקירות הרבות של המערער, אימרותיו השקריות וגרסותיו הפתלתלות, דומה כי "ראשית הודיה" הבליחה מפיו של המערער בשיחתו עם רס"מ מוראד (קדמי, בעמ' 813; ע"פ 5390/96 אבו מדיעם נ' מדינת ישראל, פ"ד נג(4) 29, 43-40 (1999)). בתגובה לכך שרס"מ מוראד העלה את "הבגידה" של המנוחה במערער, השיב זה האחרון – "מוראד אם זה היה קורה לך יש מצב שהיית מוצא את עצמך פה במקומי". פשוטם והגיונם של דברים בעיתוי ובהקשר שנאמרו – מדברים בעד עצמם לחובת המערער.

27. לראיות המפורטות עד כה יש להוסיף את ממצאי חוות דעתו של ד"ר נחמן ומסקנותיו אשר לפיהן, כמפורט לעיל בהרחבה, קיימת אפשרות תיאורטית כי המנוחה התאבדה, אולם אפשרות זו אינה סבירה כלל ועיקר. אלה גם אלה, מגבשים אפוא מסקנה לכאורית מבוססת בדבר אשמתו של המערער ברצח המנוחה.

גרסת המערער וההסבר החלופי

28. למול עוצמתה של המסקנה הלכאורית הנובעת ממארג הראיות הנסיבתיות, ההסבר החלופי שהציע המערער אשר לפיו המנוחה התאבדה – מחוויר. המסקנה הלכאורית, כאמור, מושרשת ומעוגנת היטב הן כמותית הן איכותית במארג הראיות הנסיבתיות, בעוד שההסבר החלופי אינו מתיישב עם מכלול הראיות והצטברותן ואין בו כדי להקים ספק סביר אמיתי בדבר אשמתו של המערער.

29. המערער דבק כאמור בגרסה כי המנוחה התאבדה. אולם, פרטי הפרטים שמסר על אודות אשר אירע – פשטו ולבשו צורה מחקירה לחקירה ומעדות לעדות כמפורט לעיל בהרחבה. על סמך הסתירות הרבות בגרסאותיו של המערער ואי-ההתאמה בינו לבין הראיות האובייקטיביות, בית המשפט המחוזי קבע כי גרסתו של המערער בלתי מהימנה, בלשון המעטה. בקביעה זו, איני מוצא להתערב וממילא כידוע ערכאת הערער אינה נוהגת להתערב בממצאי עובדה ומהימנות שנקבעו על ידי הערכאה הדיונית אשר התרשמה באורח ישיר מהעדויות שהובאו בפניה ומהשתלבותן במארג הראייתי (ע"פ 2083/22 יין נ' מדינת ישראל, פסקה 23 (5.2.2023)).

כידוע, אין די בשקריו של נאשם כדי להוכיח את אשמתו, אלא הם מצטרפים לתשתית הראייתית הקיימת לחובתו, ועלולים לעלות כדי חיזוק ואף סיוע לראיות נגדו כאשר מדובר בשקרים מהותיים היורדים לשורש העניין (ע"פ 2092/21 לוח'קין נ' מדינת ישראל, פסקה 18 (30.10.2022)). ביתר שאת, ההסבר החלופי של המערער כי המנוחה התאבדה כרוך במידת מה עם גרסאותיו הואיל והוא העד היחיד למותה של המנוחה. לפיכך, עת ניגש בית המשפט לבחון את ההסבר החלופי מפי המערער, ישנו משקל משמעותי לאמינות המערער ומהימנות גרסתו (ע"פ 7007/15 שמיל נ' מדינת ישראל, פסקה 34 (5.9.2018)). זאת, מבלי לגרוע מחובת בית המשפט לבחון בעצמו את מכלול התרחישים האפשריים (יניב ואקי דיני ראיות ב 1005 (2020)). כך הובהרו הדברים במקרה אחר:

"מקובלת עלי הטענה כי על בית המשפט לבחון את סבירותה של אפשרות שיש בה כדי לזכות נאשם ככל שהיא עולה מחומר הראיות, ללא קשר למידת המהימנות שמייחס בית המשפט לגרסתו של הנאשם [...] עם זאת, אין פירוש הדברים כי שקריו של נאשם או שינויים בגרסתו אינם נלקחים בחשבון בבחינת אשמתו, ויהיה זה מלאכותי לבחון את מכלול הראיות מבלי ליתן את הדעת למידת מהימנותו של הנאשם כפי שהיא משתקפת מהתנהגותו בהליכי החקירה והמשפט. בענייננו, מצאתי כי הסברו של המערער לראיות שהובאו נגדו אינו מניח את הדעת; הן בשל חוסר סבירותו של ההסבר לגופו, הן בשל המשקל הנמוך שיש ליחס לדבריו של המערער נוכח התנהלותו בחקירתו במשטרה ובעדותו בבית המשפט" (ע"פ 8422/14 מוגאהד נ' מדינת ישראל, פסקה 36 (10.5.2015)).

30. בענייננו, שקריו המהותיים של המערער מכתמים את האמון בגרסתו והסתירות בין גרסתו לראיות האובייקטיביות מטילות דופי במהימנותו, כך שלא ניתן להסתמך על דבריו כי ראה במו עיניו את המנוחה נוטלת את חייה. כמפורט לעיל בהרחבה, המערער שינה את גרסאותיו ביחס לעיתוי בו נחשף לראשונה להתכתבות שבין המנוחה לבין ח', ואף טען כי המנוחה הראתה לו את ההתכתבות בעצמה; לעיתים סיפר כי המנוחה דיברה מעט בלבד בטרם דקרה את עצמה ואף ייתכן כי כלל לא דיברה, ולעיתים פירט את השיחה שניהלו בזמן זה בעת שניסה להניאה מלדקור את עצמה; חוסר התאמות וסתירות התגלו אף בהדגמות השונות שערך המערער לאופן שבו "העיף" כביכול את הסכין מידי המנוחה. המערער אף אחז בה בעת בגרסאות סותרות באשר למועד מחיקת צילום ההתכתבות מהטלפון שלו. ליבת גרסתו של המערער שלפיה המנוחה התאבדה נגועה אפוא בשקרים וסתירות הסובבים את אירוע דקירת המנוחה כשלעצמו.

31. כמו כן, "מסלול ההתאבדות" ששרטט המערער נעדר אחיזה במציאות, ואף נסתר מהראיות המלמדות על הלך רוחה בפועל של המנוחה עובר למותה. כך קבע בית המשפט המחוזי, ולא הוצג לפנינו טעם טוב להתערב בקביעותו, אף בשים לב לכלל בדבר התערבות מצומצמת של ערכאות הערער בממצאים מסוג זה (ע"פ 6322/20 ופאל נ' מדינת ישראל, פסקה 26 (18.9.2022)). העיתוי והנסיבות בהן התכתבה המנוחה עם מכריה על אודות הקשר שלה עם המערער ותיארה בפניהם אפשרות לפגיעה עצמית, מלמדים כי לא הייתה לה כל כוונה כנה לפגוע בעצמה. מעבר לכך, היכן שהמערער ראה נטייה לאובדנות בתכתובות המנוחה עם בני משפחה ומכריה, ניכרת למעשה אופטימיות וציפייה לחיים חדשים ואחרים לאחר שהמנוחה תיפרד מהמערער ותצא לדרך חדשה, וכל זאת כאשר מכלול העדויות והראיות מלמדים כי המנוחה חיה חיים מלאים ומתפקדים (ת/254, ת/256, ת/262). כך גם אין ממש בניסיונותיו של המערער להעצים את הרגלי השתייה של המנוחה או להשליך ממותה של אם המנוחה למותה שלה. המערער בעצמו העיד כי המנוחה מעולם לא קשרה את התאבדותה של אמה לרצונה ליטול את חייה שלה (פרו' הדיון מיום 6.1.2021, עמ' 455, ש' 1); ולא הציג כל ראיה הסותרת את ממצאי הבדיקה הטוקסיקולוגית שבה נמצאה אך כמות קטנה של אלכוהול בגוף המנוחה.

32. מלבד העובדה כי הראיות שהציג המערער ביוזמתו אינן תומכות בגרסתו-שלו, אף ההסברים שסיפק לראיות הנסיבתיות לחובתו – אינם מניחים את הדעת. בהתייחס לכתמי הדם שנמצאו בזירה, רפ"ק אמר הדגיש בעדותו כי לא ניתן לקבוע שאלו הם "כתמי התזה" כך שאין להסיק כי הם מחזקים את גרסת המערער (פרו' הדיון מיום 20.7.2020, עמ' 50, ש' 1-עמ' 53, ש' 19). אף הסבר המערער כי טביעת אגודלו על הסכין נגרמה כאשר "שלף" את הסכין מידי המנוחה, נתקל בקשיים משמעותיים הן לנוכח חוסר האחידות בהדגמות שביצע, הן מאחר שהסבר זה אינו מתיישב עם כיוון טביעת האגודל שנמצאה (פרו' הדיון מיום 26.11.2020, עמ' 299, ש' 25-26). גם הפרשנות שהציע המערער לדבריו בשיחה עם רס"מ מוראד – דחוקה ואינה מתיישבת עם פשוטם של דברים בהקשר ובעיתוי שנאמרו, כאמור לעיל.

יתר על כן, לא רק שההסבר החלופי אינו מיישב כל אחת מהראיות הנסיבתיות לחובת המערער כשלעצמה, אין בהסבר זה כדי להוות גרסה שלמה המספקת מענה הולם למכלול הראיות והצטברותן, לא כל שכן למול עוצמת המסקנה הלכאורית בדבר אשמתו של המערער, כמפורט לעיל.

33. את עיקר יהבו נגד מארג הראיות הנסיבתיות לחובתו תולה המערער בהשגה על ממצאי חוות דעתו של ד"ר נחמן ועל מסקנותיו. בהקשר זה, נקודת המוצא היא כי כשם שערכאת הערעור תטה שלא להתערב בממצאי עובדה ומהימנות שנקבעו על ידי הערכאה הדיונית, כך נכון אף ביחס לחוות דעת מקצועית שהוגשה לה, בייחוד כאשר עורכה נחקר והעיד בבית המשפט (ע"פ 1828/14 דאהן נ' מדינת ישראל, פסקה 37 לפסק דיני (27.6.2019)). בפרט, עדותו של מומחה ומסקנותיו "נבחנת על ידי בית המשפט בשני מישורים: מישור המהימנות האישית – במסגרתו נבחנת מהימנותו של המומחה ככלל עד אחר; ומישור האמינות המקצועית – במסגרתו נבחנים רמתו המקצועית של המומחה, וטיב ואופי הבדיקה או הבירור האחר שערך ואשר מכוחם הגיע למסקנותיו" (ע"פ 1839/92 אשקר נ' מדינת ישראל, פסקה 4 (4.9.1994)).

34. חוות דעתו של ד"ר נחמן (ת/50-ת/54) באשר לממצאי נתיחת הגופה מפורטת ומנומקת כדבעי. בכלל זאת חוות הדעת התייחסה לתעלת הדקירה, אופן הדקירה וסיבת המוות, ונחתמה בכך כי "לא ניתן לשלול" את טענת המערער באשר לאופן מות המנוחה. בכל זאת, בעדותו ד"ר נחמן הדגיש שוב ושוב ביחס לאפשרות שהמנוחה התאבדה כי "99% שזה לא סביר" (פרו' הדיון מיום 20.7.2020, עמ' 34, ש' 26); כי צורת תעלת הדקירה אינה מתיישבת עם ניסיונו וכי "בן אדם שמתאבד וזה לפי הספרות ולפי הניסיון שלי של 25 שנה שבן אדם לא מתאמץ כדי להתאבד" (שם, ש' 11-13); והוסיף כי "מניסיוני לא ראיתי מקרה אחד שאין פצעי היסוס בחתך, בדקירה. זה משהו שהוא מאד בסיסי שמקובל בספרות" (שם, עמ' 36, ש' 19-21). על רקע נחרצותו כאמור בדבר הסבירות הנמוכה להתאבדות המנוחה, הסביר כי סייג את מסקנת חוות הדעת בשל הערת ד"ר זלן כי נחשף בעברו למקרה של התאבדות שלא כלל "סימני היסוס" (שם, עמ' 36, ש' 17-25). עדותו של ד"ר נחמן נמצאה כאמור, מקצועית ומהימנה, ובית המשפט המחוזי סיכם כי גרסת המערער שלפיה המנוחה התאבדה היא בלתי סבירה בהשוואה לממצאי נתיחת הגופה.

למול הקביעות המקצועיות של ד"ר נחמן, ניסיונותיו של בא-כוח המערער להטיל דופי במהימנותו ומקצועיותו ואף בכשרות ואיכות חוות דעתו – העלו חרס, ולא בכדי. בעדותו הנוספת, ד"ר נחמן שב ועמד על מסקנתו כי "אני סבור על פי הניסיון שלי, של כמה שנים טובות, שהיא לא התאבדה. אני חוזר על זה ואמשיך את זה כל הזמן כי זו לא סתם תחושה, זו הפעלת שיקול דעת מקצועית עם ניסיון רב שנים" (פרו' הדיון מיום 26.5.2021, עמ' 507, ש' 2-4). עוד הוסיף כי במקרה ההתאבדות שניתח בשנת 2016 אכן אותרו סימני היסוס, כמצופה (שם, עמ' 512, ש' 21); כי לאורך ההליך כולו, החל

מכתיבת חוות הדעת ועד עדותו, לא שינה את מסקנתו (שם, עמ' 504, ש' 23); כי לא היה נתון לכל השפעה מצד הפרקליטות, המשטרה או גורמים אחרים (שם, עמ' 505, ש' 17-16), וכי הישיבה שנערכה בנוכחות אנשי מז"פ וחוקרי משטרה היא נוהג מקובל כדי לקבל תמונה מלאה על אשר התרחש בזירה (פרו' מיום 20.7.2020, עמ' 29 ש' 3-4). ככלל, בהתייחס לעדותו של ליפשטיין, היטיב לסכם זאת סגן הנשיא השופט א' אליקים בקובעו כי "הוא שימש כטכנאי במהלך נתיחת הגופה אבל לא היה מעורב בהליכי הפקת המסקנות ובחינת הנתונים, הוא הסביר ולא שיכנע מדוע על סמך תחושת בטן וללא תשתית עובדתית מצא לנכון לבקש להעיד לטובת הנאשם [המערער – י' א']".

רוצה לומר, בית המשפט המחוזי לא הקל ראש בטענות שהטיח בא-כוח המערער נגד ד"ר נחמן, בין היתר, באמצעות עדותו של ליפשטיין. אף על פי כן, ולאחר שד"ר נחמן זומן להעיד בשנית, בית המשפט המחוזי העניק משנה תוקף למסקנותיו באשר לאופן מות המנוחה וקבע בפה מלא כי "עדותו של ליפשטיין אינה גורעת כהוא זה" ממסקנות אלו. קביעה זו מקובלת גם עליי.

35. סיכומו של דבר: מארג הראיות הנסיבתיות מוביל למסקנה לכאורית כי המערער הוא שרצח את המנוחה. ההסבר החלופי שהציע המערער שלפיו המנוחה התאבדה – אינו מתיישב עם מסכת הראיות ואינו מקים ספק אמיתי ומהותי ביחס לעוצמת המסקנה הלכאורית. משכך, בדין הורשע המערער ברצח המנוחה.

36. כך גם, מקובלת עליי הרשעתו של המערער בעבירת רצח בנסיבות מחמירות לפי סעיף 301א(א)(1) לחוק שעניינו כי "המעשה נעשה לאחר תכנון או לאחר הליך ממשי של שקילה וגיבוש החלטה להמית". בא-כוח המערער אף לא השיג על כך בערעור שלפנינו. המערער תכנן את רצח המנוחה, לכל הפחות מבוקר יום הרצח, כפי שנלמד בנסיבות העניין מהעובדה שהשכים קום, יצא לדרכו אל העבודה, המתין בגן ציבורי עד אשר אבי המנוחה יצא לדרכו, ואף לקח את בנותיהם באופן חריג לגן הילדים. בשלב זה, המערער נותר בדירה לבדו עם המנוחה, באופן אשר איפשר לו להוציא לפועל את תוכניתו להמיתה. כל זאת, כאשר לאחר דקירתה, ניסה להעלים ראיות ולטוות תרחיש חלופי במסגרתו המנוחה התאבדה. כלל הראיות מלמדות כי אין לפנינו מעשה המתה ספונטאני, אלא מעשה שתוכנן ומומש, לאחר הליך ממשי של שקילה וגיבוש החלטה להמית (ראו בהרחבה: ע"פ 578/21 אבו טראדי נ' מדינת ישראל, פסקאות 31-34 (16.2.2023)).

הרשעת המערער בעבירות חבלה חמורה בנסיבות מחמירות וניסיון להשמדת ראיה

37. אף איני מוצא להתערב בהרשעותיו הנוספות של המערער. אשר לאירוע התקיפה בספטמבר 2019, מחומר הראיות עולה כי אף שהמנוחה הכתה את המערער במהלך האירוע, תקיפת המערער את המנוחה אינה באה בשערי סעיף 34 לחוק שעניינו "הגנה עצמית". זאת, מאחר שלא הוכח כי המערער תקף את המנוחה לאחר שהכתה אותו, ובעקבות מכות אלו; והואיל ומהלומת האגרוף שנתן המערער בפניה של המנוחה לא הייתה "דרושה באופן מיידי כדי להדוף תקיפה שלא כדין" כפי שניתן ללמוד מניסיון החיים ואף מדברי המערער בעצמו כי "ההגנה העצמית שלי, אני היום מבין, גם באותו רגע גם הבנתי שהיא מופרזת, יותר מדי" (פרו' הדיון מיום 6.1.2021, עמ' 396, ש' 6-7).

כך גם הרשעתו של המערער בעבירת ניסיון להשמדת ראיה עומדת על כנה לנוכח הודאתו במספר הזדמנויות כי מחק את צילום ההתכתבות, ובשל הראיות האובייקטיביות המלמדות כי ניסה למחוק את צילום ההתכתבות ממכשירו בעת ששוחח עם כוחות ההצלה לאחר דקירת המנוחה (ת/169-ת/169א).

סוף דבר

38. חייה של מריה טל נגדעו בשל קנאתו האובססיבית של בן זוגה – המערער. היכן שמריה זיהתה שביב אור בציפייה לחיים שלאחר פרידתה מהמערער, הוא חש השפלה מצמיתה ולא היה מוכן להשלים עם פרידה כהלכתה. אין לי אלא לשוב ולהביא את שכתבתי בעבר:

"[...] המחשבה שבת זוג, בהווה או בעבר, היא קניינו של בן זוגה מעתה ועד עולם; ולא, חייה מוטלים בסכנה, כפי שאנו עדים לאחרונה; היא תפיסה מעוותת מיסודה החוצה עדות ודתות אשר אין לה מקום בחברה בישראל. תופעה עגומה זו יש לעקור מן השורש, וליתן לכך ביטוי הולם בעונש הנגזר על עבריינים שנוהגים כך" (ע"פ 1213/21 וואסה נ' מדינת ישראל, פסקה 25 (11.8.2022)).

39. למרבה הצער, מוצא אני את עצמי פעם אחר פעם נדרש לדון בערעורים בעלי מאפיינים זהים של מי שנטלו את חייהן של בנות זוגן בשל אותה תפיסה מעוותת שיש לעקרה מהשורש כאמור לעיל.

40. אציע אפוא לחבריי כי נדחה את הערעור, ונותיר את הרשעת המערער על כנה, הן בעבירת רצח המנוחה בנסיבות מחמירות הן בעבירות חבלה חמורה בנסיבות מחמירות וניסיון להשמדת ראיה.

ש ו פ ט

השופט ח' כבוב:

אני מסכים.

ש ו פ ט

השופט י' כשר:

אני מסכים.

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט י' אלרון.

ניתן היום, ח' בניסן התשפ"ג (30.3.2023).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט